

De heer Kortenoever heeft in Bakkum pioniersarbeid verricht. Tal van natuurgebieden kunnen thans bogen op het bezit van een bezoekerscentrum.

(Dagblad van West-Friesland, 29-11-1978)

Op de afscheidsbijeenkomst, gehouden in de bekende Johannahoeve te Bakkum, waren zeer velen bijeengekomen om de Heer Kortenoever dank te zeggen voor het vele werk dat hij in Noord-Holland verrichtte. Oprichter van het Natuurhistorische Weg-Wijs-museum, later omgezet tot het bezoekerscentrum De Hoep, leider van vele excursies, houder van vele lezingen, oud-N.J.N.er, actief lid van de Vogelwerkgroep Castricum en van de KNNV.

De eerste spreker, de Heer C. Sprey, directeur van het PWN, schetste de Heer Kortenoever als een 'vrijbuiters', die steeds zijn eigen weg ging, werkte van 's morgens vroeg tot 's avonds laat en altijd in een goed humeur was, zelfs al kreeg hij niet altijd zijn zin. Nog andere sprekers deden veel lovende woorden horen, waarna de aanwezigen de gelegenheid kregen om persoonlijk afscheid te nemen van de Heer Kortenoever en zijn gezin.

Ook de KNNV was aanwezig om vriend Eldert en de zijnen voor nu en de toekomst het allerbeste te wensen. We kunnen verwachten dat zijn werk in de KNNV en de Vogelwerkgroep wel gewoon door zal gaan.

G. Houtman

Insektenweekend

Ook in 1979 organiseren de leden van de Insektenwerkgroep afd. Rotterdam weer een insektenkampeerweekend.

De leden van deze werkgroep stellen het zeer op prijs om op die dagen ook andere KNNV-ers die aan insekten doen te ontmoeten, om samen op excursie te gaan en ervaringen uit te wisselen. Daarom nodigen zij iedereen, die er net zó over denkt, uit aan dit kampje deel te nemen, dat wordt gehouden van zaterdag 2 juni tot maandag 4 juni 1979 op terrein Morgenrood, Scheibaan 15 te Oisterwijk.

In principe kampeert ieder op eigen gelegenheid, maar het is toch wel prettig van tevoren te weten hoeveel mensen en tenten we kunnen verwachten. Daarom graag even een telefoontje naar Bernhard van Vondel, tel. 010-226404.

Tot ziens.

In memoriam professor Heimans

Op 30 december 1978 overleed te Amsterdam prof. dr. Jacobus Heimans, emeritus-hoogleraar in de bijzondere plantkunde en genetica aan de Universiteit van Amsterdam. Hij werd op 29 mei 1889 te Amsterdam geboren als zoon van de bekende opvoeder E. Heimans, die samen met Jac. P. Thijssen de grote stimulans heeft gegeven tot de opleving en popularisering van de veldbiologie in ons land.

J. Heimans groeide in deze sfeer op. Zijn vader had steun gehad van prof. Hugo de Vries en gaf op zijn beurt raad aan velen, onder wie de latere hoogleraar Th. J. Stomps. In 1907 is J. Heimans biologie gaan studeren te Amsterdam. In 1911 werd hij conservator van de 'Hortus', zoals het bota-

nisch laboratorium werd genoemd. Hierdoor heeft hij een groot deel van de ontwikkeling van de erfelijkheidsleer van nabij meegemaakt.

Een hoogtepunt in zijn studietijd was de excursie naar Noord-Afrika onder leiding van professor Stomps. De band met de 'Hortus' is blijven bestaan, ook toen hij in 1917 leraar werd aan het Amsterdamse Lyceum.

Toen in juni 1914 zijn vader plotseling in Gerolstein overleed, nam hij verschillende taken van hem over, speciaal het mederedacteurschap van 'De Levende Natuur' en het voorbereiden van latere drukken van de 'Geïllustreerde Flora van Nederland' van Heimans, Heinsius en Thijssen. Het

heeft hem veel moeite gekost om betrekkelijk kort voor zijn dood zijn eigen deel voor een nieuwe druk gereed te krijgen.

In de Hortus leidde Heimans het derdejaars cryptogamen-practicum. Zoals wel eens uitgedrukt is 'kroop Heimans weer in de cel', wat aangeeft op wat voor gedetailleerde wijze hij dit practicum gaf. Zijn late promotie in 1935 op het proefschrift 'Het genus *Cosmocladium*' van zijn voorkeursfamilie Desmidiaceën was een getuigenis van zijn precieze werk; hij wilde alles heel nauwkeurig uitzoeken alvorens te publiceren. Dat anderen hem dan wel eens vóór waren was natuurlijk een teleurstelling.

De oorlogstijd was voor hem en zijn gezin (vrouw, moeder, zuster en dochter) zeer moeilijk. Ondanks een onderduikperiode wegens de jodenvervolging zijn ze toch in handen van de bezetters gekomen. Professor Stomps heeft veel moeite gedaan om hen vrij te krijgen, wat uiteindelijk toch niet gelukte.

Een lijdensweg volgde: na transport zijn ze tenslotte tegen krijgsgevangenen uitgewisseld. Het gezin kwam in Zwitserland terecht; ook dat was een zeer moeilijke periode. De conscientieuze man, die Heimans was, heeft zich dit alles sterk aangeetrokken; hij voelde zich verantwoordelijk voor degenen, die aan zijn zorgen waren toevertrouwd. Toen Heimans na de oorlog weer terug was heeft hij ervoor gepleit dat professor Stomps niet ontslagen zou worden wegens zijn houding in de oorlogstijd, maar tevergeefs.

Heimans aarzelde een benoeming tot hoogleraar te Groningen te aanvaarden, tot ongenoegen van de toenmalige minister van onderwijs. Hem moest uitgelegd worden dat Heimans zozeer met Amsterdam en speciaal met de plantkunde in de 'Hortus' verbonden was, dat het een ontworteling betekend zou hebben als hij naar Groningen ging.

Toen Stomps eenmaal eervol ontslagen was, werd Heimans tot diens opvolger benoemd; dit heeft hij aanvaard. Deze functie heeft hij tot aan zijn emeritaat zeer gewetensvol vervuld. Hij lette er b.v. bij het tentamineren terdege op, dat de leerlingen, die hij af zou leveren, een behoor-

lijke kennis van de Nederlandse flora bezaten. Zijn colleges en lezingen, met zachte stem, maar toch indringend voorgedragen, zullen zijn toehoorders niet licht vergeten.

Wat Heimans vooral boeide, was de geschiedenis van de erfelijkheidsleer. Tot vlak voor zijn dood heeft dit zijn aandacht gehad. Hij heeft b.v. uitvoerig uitgeplozen wat Mendel met bepaalde cryptische aantekeningen op een notitieblaadje bedoelde. Hij hoopte ook, dat zijn opvattingen over de geschiedenis van de genetica bekend zouden worden.

Eén ervan was, dat de 'wetten van Mendel' eigenlijk 'wetten van Hugo de Vries' moesten heten. Sommigen menen deze opvatting naast zich neer te kunnen leggen, omdat Heimans een overdreven verering voor zijn leermeester Hugo de Vries zou hebben. Wie Heimans heeft horen vertellen over sommige voorvallen die hij meemaakte, weet dat dit argument onjuist is. Het stak hem óók, dat zijn critische opmerkingen over Hugo de Vries evenmin geaccepteerd werden.

Wat de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging betreft: hij heeft het ontstaan van nabij meegemaakt en werd lid zodra zijn leeftijd dit toeliet. Hij heeft de Vereniging altijd een goed hart toegedragen. Dit blijkt uit de bereidwilligheid waarmee hij steeds ruimte beschikbaar stelde voor lezingen en werkgroep-bijeenkomsten, speciaal van de afdeling Amsterdam.

Voor al de langstlevende werkgroep, de bryologische, is hem veel dank verschuldigd, ook voor zijn directe belangstelling die hij toonde door recente literatuur te laten zien. Het was zeer terecht, dat hij bij het 75-jarig bestaan van de afdeling Amsterdam tot erelid benoemd werd.

Een beminnelijk mens, zacht van karakter, en waar het nodig was toch zeer gedecideerd in zijn opvattingen, is heengegaan. Moge het zijn dochter en kleinkinderen, waar hij zeer op gesteld was, een troost zijn dat hij zulke goede herinneringen als mens en leermeester heeft nagelaten.

We hopen een andere keer uitvoeriger op zijn leven te kunnen ingaan.

dr. W. D. Margadant